

c. İlim ile Terakki

İlim bir şeyi olduğu gibi idrak etme, düşünme, hayal etme ve fehmetme gibi manalara gelir. İlim cehlin zıddı ve ortada olan bir şeyin akıldaki tezahürüdür. İlim ve marifet fikrin nuru, vicdanın ziyasıdır.

Dünyevi ve uhrevi ihtiyaçların temini, ancak ilim ile mümkündür. Hakiki saadetin, maddî ve manevî terakkinin ve tekâmülün anahtarı ilimdir. İlim Allah'ın bir sıfatı, enbiya ve evliyanın da mirasıdır. Bundan dolayı ilmin mertebesi büyüktür. Nitekim bu hakikati ifade için Hazret-i Ali (ra.),

“Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.”

diyerek ilmin rütbelerin en büyüğü olduğunu ifade etmiştir.

Peygamber Efendimiz (asm.)

“Hikmet müminin yitiğidir, velev ki, kâfirlerin elinden de olsa alınız.”

demekle ilmin ehemmiyetini ortaya koymuştur. Ehl-i hikmet ise, *“Cismin gıdası taam (yemek) olduğu gibi, aklın gıdası da hikmet ve ilimdir.”* buyurmuşlardır.

İlim bir saadet güneşidir ki, girdiği memleketleri nurlara gark eder. İnsanları maddî ve manevî selamete kavuşturur ve her yeri cennet asa bir bahara çevirir.

Nitekim Cenab-ı Hak mealen;

“Âlimlerle cahiller bir olur mu?”[1](#)

“Sakın ha cahillerden olma.”[2](#)

buyurmuştur. Peygamber Efendimiz (asm.),

“İlim talep etmek her erkek ve kadın üzerine farzdır.”

“Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz.”

"Mahşerde ülema-i hakikatın sarfettikleri mürekkebe, şehidlerin kanıyla müvazene edilir; o kıymette olur."

gibi hadislerle, ilmin yüksek kıymetini ve nihayeti olmadığını anlatmıştır.

İlim, başlı başına büyük bir fazilet ve meziyettir. Semeresi ve faydası ancak amel ile olur. İlim ile amel arasında esaslı bir münasebet vardır. İlimin kıymeti ve şerefi amel ile tezahür eder. Amelsiz ilim sahiplerinin ne kendilerine ne de diğer insanlara pek faydası yoktur. Peygamber Efendimiz (asm.)

“Amelsiz ilim meyvesiz ağaca benzer.”

buyurarak bu hakikati ifade etmiştir. Zira dünyevi ve uhrevi terakkinin muktezası olan ilim, amel ile birleşirse iki dünya saadetini netice verir. Bu gibi ilim erbabı her zaman hürmet ve takdire şayandırlar.

İlimden kendisini mahrum eden fert ve cemiyetler, zillet ve meskenet içinde yaşamaya mecbur olurlar. İlim, insanın iftihar edebileceği en büyük sermayesidir. İlim bir hazinedir ki, sarfettikçe çoğalır

Nitekim akılları hayrette bırakan bu medeniyet harikaları, ilim sayesinde dünyanın iftihar tabloları olmuşlardır. Asrımızda ilim sayesinde meydana gelen bu terakkiler, bugün bu derecede iken, kim bilir istikbalde daha ne muhteşem eserlerin vücuda gelmesine vesile olacaktır. Demek ki, insanın istidat ve kabiliyeti cehalet ile değil, ilim ve marifet ile faydalı ve menfaatli hale gelir.

“... Mahiyet ve istidad itibariyle her şey ilme bağlıdır. Ve bütün ulûm-u hakikiyenin esası ve madeni ve nuru ve ruhu; marifetullahtır ve onun üss-ül esası da iman-ı billahtır.”³

[Dipnotlar:](#)

-
- [1](#) Zümer Suresi, 39/9.
 - [2](#) En'am Suresi, 5/35.
 - [3](#) Sözlür, s. 316.